460

No. 8.

BIJLAGEN VAN HET GEMEENTEVERSLAG VAN UTRECHT.

Afd. K.W.
Exh. 3 OCT. 1927
No. 4830

VERSLAG OMTRENT HET

ARCHIEF en het MUSEUM

1926.

DEPARTEMENT BIBLIOTHEEK OPVOEDING, W. & C.

Bij v. d. Rijksinspecteur voor Roerende Monumenten

Nº. 8. V 460

VERSLAG

OMTRENT HET ARCHIEF EN HET MUSEUM OVER HET JAAR 1926.

I. ARCHIEF.

Personeel.

De chartermeester Mr. H. C. Hazewinkel, wiens tijdelijke aanstelling als chartermeester 2e klasse met 1 Juni afliep, werd met ingang van dien datum bij besluit van Burgemeester en Wethouders van 31 Mei 1926 als ambtenaar in vasten dienst in gelijken rang aangesteld.

Het personeel bleef ook overigens ongewijzigd.

Gebouw.

De staat van onderhoud van het archiefgebouw, dat Rijks eigendom is, — de Gemeente heeft het voor haar archief bestemde gedeelte van het Rijk in huur —, liet niets te wenschen over. Ook in het onderhoud van het meubilair werd van Rijkswege op alleszins voldoende wijze voorzien. In de behoefte aan bergruimte als gevolg van de hieronder te vermelden aanwinst van het omvangrijke archief van het Gereformeerd Burger Weeshuis werd overeenkomstig de bepalingen van de huurovereenkomst door het Rijk tegemoet gekomen door bijplaatsing van een nieuwe archiefstelling in de benedenverdieping van het berglokaal.

Brandbluschen reddingsmiddelen.

De brandbluschmiddelen werden volgens de voor-

DEPARTEMENT BIBLIOTHEEK OPVOEDING, W. & O.

schriften in het voor- en het najaar door den dienst der brandweer nagezien. Zij werden daarbij in volkomen orde bevonden. Ook de reddingsmiddelen verkeeren bij voortduring in goeden staat.

Materieele toestand der verzamelingen.

Het restaureeren en binden van de protocollen der notarissen kon dit jaar, doordat de concierge-binder van het Rijksarchief, aan wien dit werk is toevertrouwd, met andere werkzaamheden overladen was, niet worden voortgezet. Wel werden eenige deelen en charters van het stadsarchief, die dit behoefden, door hem hersteld en gezaponneerd.

De nieuwe aanwinsten van de bibliotheek en de atlassen werden voor zoover noodig gebonden, ingenaaid of op kartons gezet om vervolgens met de verzamelingen te worden vereenigd.

Voor de steeds aangroeiende topografische en historische atlassen werden wederom 12 portefeuilles bijgemaakt.

Voortgang der werkzaamheden.

De voornaamste werkzaamheid bestond dit jaar in de vervaardiging van een nieuwe beschrijving van het archief van het Gereformeerd Burger Weeshuis, welk archief van Huismeesteren en Regenten dier instelling in bruikleen werd verkregen. Het loopt over het geheele tijdvak (1582–1926), dat het weeshuis gevestigd is geweest in het complex perceelen tusschen Oudegracht en Springweg, dat vroeger het Regulieren-klooster uitmaakte, en vormt dan ook een bijzonder belangrijke aanwinst voor de afdeeling archieven van Utrechtsche instellingen, die bij het stadsarchief bewaard worden. In 1893 reeds hadden Regenten drie gedeelten van hun oude archieven aan de gemeente in bewaring gegeven, nl. in de eerste plaats het archief van de kleine middeleeuwsche stichting, waaruit het weeshuis is opgegroeid, het toenmaals nabij

het Vredenburg gelegen St. Elisabeth's-gasthuis, ten tweede het archief van het Regulieren-klooster, welks goederen in het laatst der 16e eeuw door den stedelijken raad aan het oude gasthuis waren toegewezen, en ten derde het archief van de Bank van leening, tot het houden van welke inrichting door de vroedschap aan Regenten in 1719 octrooi was verleend. Deze drie archieven behoorden toen tot reeds lang volkomen afgesloten periodes in het bestaan van het gesticht en waren daarom, ook naar de meening van Regenten, als archieven van hoofdzakelijk historisch belang, doelmatiger bij het stadsarchief bewaard. Thans, nu met den verkoop van het gebouwencomplex aan de Oudegracht en de overbrenging der stichting naar een ander perceel in de stad wederom een periode in de geschiedenis van het weeshuis was afgesloten, achtten Regenten het tijdstip gekomen om het voorbeeld van hun voorgangers te volgen en ook dit deel hunner archieven aan de gemeente in bruikleen af te staan.

Daar bij het collationneeren der stukken van dit zeer omvangrijke archief bleek, dat de bestaande inventaris talrijke onjuistheden bevatte, was het noodzakelijk een geheel nieuwen inventaris te vervaardigen, waarbij alle stukken opnieuw moesten worden beschreven. Deze beschrijving kwam nog aan het eind van het jaar gereed. Slechts moest toen nog de nieuwe indeeling der stukken worden vastgesteld.

De aan deze inventarisatie verbonden werkzaamheden waren oorzaak, dat de reeds meermalen in vorige verslagen vermelde werkzaamheden ter betere bruikbaarmaking van de in de archiefbewaarplaats aanwezige archieven slechts luttelen voortgang konden maken. Noch de samenstelling van den index op de registers van transporten en plechten van vóór 1577, noch die op de raadsresolutiën

van vóór 1577 vorderden daardoor noemenswaard. Daarentegen is de vervaardiging van een index op de transportregisters na 1577, waarmede dit jaar eveneens een begin was gemaakt, gekomen tot het jaar 1605.

Het in regest brengen van de oorkonden der bij het stadsarchief bewaarde archieven werd wederom voortgezet. Een gedeelte van de oorkonden van het Heilige Geesthuis kon ditmaal worden bewerkt.

De nieuwe aanwinsten van de bibliotheek en de topografische en historische atlassen over 1925 werden voor zoover dit niet meer in het jaar van aanwinst zelf had kunnen geschieden, beschreven en in de verzamelingen ingevoegd. Ook de in dit jaar verkregen nieuwe aanwinsten werden gedeeltelijk reeds beschreven.

Gebruik der verzamelingen.

Ten behoeve van den gemeentedienst werden onderzoekingen ingesteld en rapporten uitgebracht over: den eigendom van de Baarssteeg; den eigendom van de werf vóór het perceel Oudegracht n°. 102; den rechtstoestand van een watergang bij de Helling; den rechtstoestand van de werf vóór het perceel Oudegracht n°. 79; het al of niet bestaan van erfdienstbaarheden op het terrein van de gasfabriek ten behoeve van de perceelen gemeente Abstede Sectie C. nos. 4918, 3983 en 4686; het al of niet bestaan van vaarrechten op de Moesgracht; de kadastrale tenaamstelling van de wetering langs den Hoogravenschen dijk; het onderhoud van de Kleinjannenbrug onder Woerden; den rechtstoestand van een stuk grond onder Harmelen; den eigendom van de werf vóór het perceel Oudegracht no. 148; den eigendom van de werven vóór de voormalige perceelen Oudegracht Weerdzijde nos. 63, 65, 69, 71 en 73; de demping van de sloot, die eertijds geloopen heeft langs den Jutphaasschen weg ter hoogte van de Vaartkerk; den eigendom van de stoep

vóór het perceel Oudegracht n°. 245; den onderhoudsplicht van de sloot langs den Laagravenschen dijk; den eigendom van het Zwarte Water en de Vechtwetering; het vischrecht in den Vaartschen Rijn; den eigendom van een strook grond langs den Jutphaasschen weg; den onderhoudsplicht van de sloot beoosten den Laagravenschen dijk; het al of niet bestaan van een erfdienstbaarheid op den Leidschen Rijn ten behoeve van het Departement van Oorlog; de geschiedenis van de stads kleine schuld, manuaal no. 55, gaande uit het perceel Vredenburg n°. 25, en het bestaan van een erfdienstbaarheid van overweg over het perceel Gemeente Lauwerecht Sectie C n°. 326 ten behoeve van het waterschap Maartensdijk.

Talrijk waren wederom de inlichtingen, die mondeling en schriftelijk aan partikulieren werden verstrekt, terwijl het archief ook weder geregeld bezocht werd door velen, die persoonlijk onderzoekingen kwamen instellen. Zooals steeds waren de meeste dier onderzoekingen van genealogischen of heraldischen aard. Van de andere onderwerpen, die een punt van onderzoek vormden, mogen hier vermeld worden: aanteekeningen over schilderijen van Abraham Bloemaert in van Buchell's Diarium; gegevens betreffende de Tertiarissen-kloosters te Utrecht; geschiedenis van een steenbakkerij in de Weerd; betrekkingen op het gebied der bouwkunst tusschen Utrecht en Hamburg; identificatie van de personen op een schilderij van Jacob Cornelisz. van Oostzanen; de schilder Joachim Wttewael; de in Antwerpen vermelde schilder Augustijn Bloemaert; de goudsmid A. Stuart; de beeldhouwer P. Xavery; de afstamming van Anthony Mor van Dashorst; Utrechtsche bronnen voor het Middelnederlandsch woordenboek; het slagerswezen te Utrecht; geschiedenis van het huis „Putruwiel"; bijzonderheden betreffende het Kermis-

waterpoortje, het huis „Tulpenburg" en het logement „De drie dorstige Harten"; de voorstellen van Adriaen May tot invoering van de draperienering te Utrecht; de bedrijfsenquetes van 1820 en 1843; het kaartje van Utrecht, dat den toestand in 690 zou weergeven; de burgemeesters van het jaar 1590; de oorsprong van den naam Drift; geschriften van en tegen Comenius; bisschop Balduinus; de ontvoering van Dr. van der Gall in 1636; de plaats der St. Paulus-abdij; brieven van Hugo de Groot; de afsnijding van de Vecht bij het Realeneiland; de vindplaats van de uitdrukking „lingua materna" in een Utrechtsch stuk; de natuurlijke kinderen van prins Maurits; de heerlijkheid Lauwerecht; de Franschen te Utrecht in 1672/73; de geschiedenis van eenige huizen aan de Vischmarkt en het Oudkerkhof; Utrechtsche bakkers-ordonnanties; de botermarkt te Utrecht; een erfdienstbaarheid ten laste van het perceel Drift n°. 13; de Duitsche Orde te Utrecht; de geschiedenis van het dorp Vreeswijk; Engelsche studenten te Utrecht; de geschiedenis van het Brigittenklooster; Fransche komedianten te Utrecht; de bouwgeschiedenis van den Dom; kerkelijke scholen te Utrecht; bijzonderheden omtrent klaustrale huizen; de geschiedenis der Utrechtsche synagoge.

Ter raadpleging door belanghebbenden werden wederom herhaaldelijk zoowel archiefstukken als platen en kaarten uit den topografischen atlas in archiefdepots en bibliotheeken elders gedeponeerd, terwijl omgekeerd verschillende malen stukken uit andere archieven voor gelijk doel hierheen werden gezonden.

Zooals sedert eenige jaren gebruikelijk is, werd ook dit jaar bij afwisseling een aantal teekeningen en platen uit den topografischen atlas in het Centraal Museum

tentoongesteld: bij den aanvang van het jaar een reeks afbeeldingen van de Tolsteegbrug in den loop der eeuwen, daarna een verzameling teekeningen van middeleeuwsche Utrechtsche huizen en ten slotte een twaalftal afbeeldingen van waltorens, die deel uitmaakten van de ommuring der stad.

Voor een door de vereeniging „Het Corpsmuseum" bij gelegenheid van de lustrumfeesten ingerichte tentoonstelling van prenten op vorige lustrumvieringen betrekking hebbende werd voorts een aantal teekeningen en platen uit den historischen atlas, welke die van het Corpsmuseum aanvulden, beschikbaar gesteld, terwijl nog bij een excursie van de vereeniging „Oud-Utrecht" naar de Nicolaas- en Geertekerken in laatstgenoemde kerk een reeks prenten uit den topografischen atlas op die kerk betrekking hebbende ter bezichtiging werd gesteld.

Afschriften van archiefstukken, reproducties van teekeningen en prenten uit de atlassen en afgietsels van zegels werden ook dit jaar weder herhaaldelijk op daartoe ontvangen aanvragen verstrekt.

Aanwinsten en verliezen.

Behalve het archief van het Gereformeerd Burger Weeshuis, van welks inbruikleengeving boven reeds melding werd gemaakt, konden de volgende aanwinsten worden geboekt.

Ten geschenke ontvangen werden de volgende stukken:

vidimus van den officiaal van den bisschop dd. 1395 December 24 van een charter van bisschop Godebald van 1127, van den Rijksarchivaris in Utrecht,

rekest van A. Kwak aan het gemeentebestuur, houdende verzoek om toekenning van het burgerrecht, 1805, van den heer J. Geelkerken,

J. C. P., Langs de provinciale hoofdsteden. IV. Utrecht,
van den heer W. Graadt van Roggen,

J. P. Fockema Andreæ, De stad Utrecht. Haar historie en haar toekomst. Twee voordrachten voor de Utrechtsche volksuniversiteit,
van den heer Dr. J. P. Fockema Andreæ,

11 overdrukjes van artikelen uit het Jaarboekje van „Oud Utrecht" 1926, van het bestuur,

D. Th. Enklaar, De derde rekenpenning van bisschop David van Bourgondië,
van den heer Dr. D. Th. Enklaar te Breda,

Orde van den dienst bij den buitengewonen dank- en bidstond in de synagogen van het synagogale ressort Utrecht—Drenthe op Zondag 7 Februari 1926,
van den heer Jac. Zwarts,

J. P. Fockema Andreæ, De stad Utrecht omstreeks 1823, van den heer Dr. J. P. Fockema Andreæ,

Utrecht, The ideal excursion centre of Holland. (Uitgave van de Vereeniging tot bevordering van vreemdelingenverkeer), van het bestuur,

Utrecht. Nummer van Bouwen en Wonen, bijblad van „De Avondpost", met artikelen over Utrecht,
van den heer W. Graadt van Roggen,

D. Jansen, Oud-Utrecht. Stadsschoon en monumenten,
van den heer Ir. D. Jansen,

N. B. Tenhaeff, Het risico van kerkelijk klein-grondbezit in de late middeleeuwen,
van den heer Dr. N. B. Tenhaeff te 's-Gravenhage,

G. van Klaveren Pz., De Dom van Utrecht,
van den heer G. van Klaveren Pz.,

E. J. Haslinghuis, De Buurkerk te Utrecht en hare bouwgeschiedenis,
van den heer Dr. E. J. Haslinghuis te 's-Gravenhage,

W. van der Elst, De luiklokken der Buurkerk,
van den heer G. A. Evers,

Jac. Zwarts, De synagogen te Utrecht,
van den heer Jac. Zwarts,

Orde voor de inwijding van de verbouwde synagoge en van de nieuwe school- en administratiegebouwen der Nederlandsch Israëlietische Gemeente te Utrecht,
van denzelfde,

Menu van het diner, aan de leden van de Ridderlijke Duitsche Orde Balye van Utrecht, aangeboden door den Landcommandeur A. C. J. baron Schimmelpenninck van der Oye (1869),
van den heer M. C. Sigal Jr. te Vlaardingen,

Jaarboekje bevattende de veilingen van onroerende goederen, met vermelding der perceelen, prijzen en notarissen te wier overstaan die hebben plaats gehad in 1925,
van de N.V. Centraal Woningbureau,

Erfpachtbrief betreffende de door den Ambachtsheer van Hoogelande in erfpacht gegeven helft van een hofstede aan de Vecht in het gerecht Hoogelande, 1734,
van den heer P. Buisman,

erfpachtbrieven betreffende een door de Duitsche orde, balye van Utrecht in erfpacht gegeven huis aan de zuidzijde van de Haverstraat, 1758 en 1807,
van denzelfde,

Menu van het diner door de Bestuursleden van het Historisch Genootschap aangeboden aan Dr. W. A. F. Bannier, ter gelegenheid van diens 25-jarig Bestuurslidmaatschap,
van het bestuur,

Autobiographie van Mr. W. R. Boer (1818—1885), burgemeester van Utrecht. (Handschrift),
van den heer A. Oosthoek,

J. V. C., Lyck-gedicht op het overlijden van D. Johannes Breyer, bedienaer des H. Euangeliums tot Utrecht (1655),
van het Rijksarchief in Utrecht,

W. E. van Dam van Isselt, Genealogische aanteekeningen betreffende de familie van Dam. XXV—XXX (6 stukken),

van den heer W. E. van Dam van Isselt te 's-Gravenhage,

Joannis Caroli Naberi opusculorum index discipulorum iussu factus MCMXXV, van den heer G. A. Evers,

I. H. C. Venman, Bloemlezing van onderscheidene zangen voor onze krijgsmakkers met het Metalen Kruis,

van het gemeente-archief van Amsterdam,

Notulen van de winterzitting in 1925 en van de zomerzitting in 1926 der Staten van Utrecht (2 deelen),

van Gedeputeerde Staten,

Verslag van de provincie Utrecht, 1924 en 1925 (2 deelen), van dezelfden,

Ontwerp-begrooting der provinciale inkomsten en uitgaven voor 1925 en 1927, met toelichtende memoriën (4 deelen), van dezelfden,

Beschrijving van het ontstaan, de uitbreidingen en laatste verbouwing der gemeente-gasfabriek van Utrecht,

van den heer G. A. Evers,

Gas in zijn toepassingen en de huurkoopvoorwaarden waaronder gasapparaten worden verstrekt door de gemeente-gasfabriek van Utrecht, van denzelfde,

De Centrale „Merwedekanaal" van de N.V. Provinciaal en Gemeentelijk Utrechtsch Stroomleveringsbedrijf,

van de directie,

A. Hallema, Iets over de verspreide bronnen der geschiedenis van het Utrechtsche tuchthuis in de 17e eeuw in Stads- en Lands-archieven,

van den heer A. Hallema te Ginneken,

Ontwerp van een reglement van bestuur van het Gereformeerd Burger-Weeshuis te Utrecht (1863),

van het bestuur,

Programma van de feestviering ter eere van het 400-jarig bestaan van het Gereformeerde Burger Weeshuis (1892), van hetzelfde,

Een nieuw tehuis. Orgaan van de Vereeniging „Kinderzorg" in het Provinciaal ressort Utrecht der Nederl. Herv. Kerk, XV n°. 1—4, van de redactie,

Ons Diaconessenhuis, nos. 53 t/m 56, van de redactie,

Jaarboek der Rijks-Universiteit te Utrecht, 1924/25 en 1925/26 (2 deelen), van Curatoren,

Series Lectionum, 1878/9 en 1879/80,
van den heer Ds. H. Th. Barbas te Vreeland,

Programma voor het Groenentooneel, 1926,
van den heer P. den Boer,

Groenenboekje, 1926, van denzelfde,

testimonium van curatoren van het gymnasium voor E. van Brienen bij zijne bevordering naar de hoogeschool, 1688, van het gemeente-archief van Amsterdam,

A. J. van der Weyde, De school van Kingma,
van den heer Dr. A. J. van der Weyde,

A. J. van der Weyde, Nog iets over het onderwijs aan achterlijke kinderen in Utrecht omstreeks 1860,
van denzelfde,

W. Graadt van Roggen, Utrecht's schoone droom,
van den heer W. Graadt van Roggen,

C. W. Wagenaar, Utrecht als marktplaats,
van den heer C. W. Wagenaar,

W. S. Unger, Adriaen May, Vlaamsch drapenier in Noord-Nederland,
van den heer Dr. W. S. Unger te Middelburg,

M. H. Damme, De nieuwe fabriek bij Utrecht van de „Nederlandsche Fabriek van Werktuigen en Spoorwegmaterieel" genaamd „Werkspoor" (Uit: De Ingenieur. 1916), van den Heer W. Graadt van Roggen,

verschillende stukken betreffende de veertiende en

vijftiende Nederlandsche Jaarbeurzen,
van den Raad van beheer,

1726 — 5 Juni — 1926. 200-jarig bestaan (van de banketbakkerij) „Den Dubbelden Arent" Schoutenstraat 13,
van den heer J. C. Blankert,

eenige programma's van schouwburgvoorstellingen en concerten te Utrecht (7 stuks),
van het gemeente-archief van 's-Gravenhage,

Utrechtsch Predikbeurtenblad, 1925/26,
van den heer W. H. de Bouter,

Publicque verkoopinge van een doode canonicale prebende, in den capittule van St. Pieter te Utrecht, 1766,
van het gemeente-archief van Amsterdam,

Officieel jaarboekje van de Gereformeerde kerk, 1926/7,
van de redactie,

Utrechtsche Kerkbode, 1925, van de redactie,

J. Decker Zimmerman, Gezangen, bij gelegenheid der openlijke inzegeningen van katechizanten tot leden der gemeente in de Evang. Luthersche kerk te Utrecht, (c. 1820), van den heer W. P. Keijzer,

Gedenkboek uitgegeven bij het gouden feest der Utrechtsche Christelijke Jongemannen Vereeniging. 1875 — 23 November — 1925, van de redactie,

Verslag van het verhandelde in de algemeene vergadering en de sectievergaderingen van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, 1926, van de directie,

Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap:

K. Heeringa, Rekeningen van het bisdom Utrecht. 1378—1573. I (2 deelen), van het bestuur,

Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap, XLVII, van hetzelfde,

III Supplement aan den Catalogus der Godsdienstige bibliotheek te Utrecht,
van het gemeente-archief van Amsterdam,

A. Hulshof, Utrechtsche rariora buiten Utrecht,
van den heer Dr. A. Hulshof,

Katalogussen van de Openbare leeszaal te Utrecht:
Afd. Algemeene werken, wijsbegeerte enz. 1e Suppl. 1925,
Afd. Technische wetenschappen. 1e Suppl. 1926,
Afd. Romans. 1e Suppl. 1926,
Afd. Geschiedenis. 1e Suppl. 1926, van het bestuur,

(Programma van de) 5e groote Zanguitvoering op het Domplein te Utrecht ter gelegenheid van den verjaardag van H. M. Koningin Wilhelmina op Maandag 31 Aug. 1925, van het Comité,

Catalogus der tentoonstelling in het jaarbeursgebouw van de Foto-wedstrijd „Oud-Utrecht" en van de Nationale Fotosalon met internationale afdeeling van den Bond van Nederlandsche Amateur Fotografen-Vereenigingen,
van het bestuur,

Catalogus van de tentoonstelling van voorwerpen, betrekking hebbend op de viering van lustra der Hoogeschool te Utrecht tot en met het jaar 1921,
van de Lustrum-commissie,

Utrechtsche courant. 30 Nov. 1814,
van het gemeente-archief van 's-Gravenhage,

De Middenstander, 1925/26, van de redactie,

Verslagen van: de N.V. Mij. tot exploitatie van jaarbeursgebouwen, — la Compagnie des eaux d'Utrecht, — den Armenraad, 1924 en 1925 (2 stuks), — het Comité voor werkverschaffing, 1924/5 en 1925/6 (2 stuks), — de Vereeniging tot verbetering van Armenzorg, — het Centraal Israëlietisch Weeshuis, — de Vereenigde Gods- en Gasthuizen, — de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, — de St. Martinus-vereeniging, 1924/25 en 1925/26 (2 stuks), — de Utrechtsche vereeniging tot bescherming van zuigelingen, — de Vereeniging voor ge-

zondheidskoloniën, — de Vereeniging voor volksbaden, — de Inrichting van diakonessen in Nederland, — het Nederlandsch gasthuis voor ooglijders, — het Wilhelmina-kinderziekenhuis, — de Vereeniging tot kostelooze heilgymnastische behandeling van kinderen van onvermogenden, 1921/22, 1924 en 1925 (3 stuks), — de Vereeniging tot bestrijding der tuberculose, 1920—1924 (5 stuks), — de Heelkundige- en Vrouwenkliniek der Rijks-Universiteit, — het Oud-Studentenfonds, — het Philologisch Studiefonds, — de School voor de Grafische vakken, 1924, — de Industrie- en Huishoudschool, — de Utrechtsche avondnaaischool, 1924 en 1925 (2 stuks), — de Kamer van Koophandel en fabrieken, 1924 en 1925 (2 deelen), — de Crediet- en Depositokas, — de Utrechtsche hypotheekbank, — de Levensverzekering Mij. „Utrecht", —'s Rijks Munt, — de Mij. „De Korenschoof", — de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland, — de Maatschappij tot exploitatie van staatsspoorwegen en de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij, — de Nederlandsche Centraal Spoorweg Mij., — het Centraal bureau voor Christelijke jeugdorganisatie, 1924/5 en 1925/6 (2 stuks), — de Toynbeevereeniging „Jong Leven", 1924/5 en 1925/6 (2 stuks), — de afdeeling Utrecht der R. K. vereeniging tot bescherming van meisjes, 1924 en 1925 (2 stuks), — de Nederlandsche Vereeniging tot afschaffing van alcoholhoudende dranken, afd. Utrecht, — het Rijksarchief in Utrecht, 1924, — de Openbare leeszaal, — het Aartsbisschoppelijk Museum, — 's Rijks oude archieven, 1924 (2 deelen), — de gemeentearchieven van Amsterdam, Alkmaar, Leiden, Delft, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Dordrecht, Middelburg, Vlissingen, 1924 en 1925 (1 stuk), Groningen, 's-Hertogenbosch, 1924 en 1925 (2 stuks), Brussel en Gent, — den dienst voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Graven-

hage, — de Kerkelijke archieven, — de bibliotheek der gemeente Haarlem, 1923, — de bibliotheek en leeszalen der gemeente Rotterdam, — het Centraal filmarchief, — 's Rijks verzamelingen van geschiedenis en kunst, 1924 en 1925 (2 stuks), — het Frans Hals-museum, — het museum „De Lakenhal" te Leiden, 1924 en 1925 (2 stuks), — het museum te Delft, — het museum Boymans, — het museum van oudheden te Rotterdam, — Dordrechts museum, — het West-Friesch museum te Hoorn, — de Vereeniging „Het Nederlandsch Openluchtmuseum", — het museum te Arnhem, 1924 en 1925 (2 stuks), — het museum te Zutphen, — de Commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen, — het museum van oudheden te Groningen, — the Metropolitan Museum of art te New-York, — de Commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën, — de Vereeniging „Hendrick de Keyser", — de Vereeniging „Oud-Dordrecht", 1920/21, 1921/22 en 1924/25 (3 stuks), — de Vereeniging Rembrandt, — de Commissie der gedenkgebouwen van Gent, 1923 en 1924 (2 stuks), — het Nederlandsch Kunstverbond, 1922—1925 (3 stuks), — den Inspecteur der archieven van gemeenten, waterschappen enz. in de provincie Utrecht, 1923—1925 (3 stuks),

van de respectieve besturen,

R. Fruin, De gestie van Dr. R. C. Bakhuizen van den Brink als archivaris des Rijks, 1854—1865, hoofdzakelijk uit zijne ambtelijke correspondentie toegelicht,

van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage,

R. Bijlsma, De regeeringsarchieven der geünieerde en nader geünieerde Nederlandsche provinciën, 1576 September—1588 Mei,

van het Algemeen Rijks-archief te 's-Gravenhage,

N. J. M. Dresch, Inventaris van de Oude Kerkelijke Doop-, Trouw- en Dooden-(Begraaf-)boeken te Alkmaar. 1540—1811 (1896),

van het gemeente-archief van Alkmaar,

E. Wiersum, De archieven der Rotterdamsche Gilden,

van het gemeente-archief van Rotterdam,

A. Mulder, Retroacta van den Burgerlijken Stand in Zeeland,

van het Rijksarchief in Zeeland te Middelburg,

W. S. Unger, De archieven van kerken en kloosters (van Middelburg),

van het gemeente-archief van Middelburg,

A. H. Martens van Sevenhoven, Het archief der Gelderse Rekenkamer, 1559—1795, en van de Commissarissen, belast met het beheer van de Geldersche domeinen, 1543—1559 (2 deelen),

van het Rijksarchief in Gelderland te Arnhem,

L. W. A. M. Lasonder, Onze kerkelijke archieven,

van den heer Dr. L. W. A. M. Lasonder te 's-Gravenhage,

Leeszaaljaarboekje, 1924 en 1925 (2 deelen),

van de redactie,

Catalogus der bibliotheek van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde kerk. Tweede uitgave,

van de Synode te 's-Gravenhage,

Nasporingen en studiën op het gebied der Nederlandsche en der Nederlandsch-Indische krijgsgeschiedenis, XXXI (1925),

van het Krijgsgeschiedkundig archief te 's-Gravenhage,

Trierer Heimatbuch. Festschrift zur Rheinischen Jahrtausendfeier. 1925, van de redactie,

J. P .W. A. Smit, Gids voor het museum van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant,

van den heer Dr. J. P. W. A. Smit te 's-Hertogenbosch,

Die Kunstsammlungen des Provinzial-Museums zu Hannover, 1913/1925, van de directie,

Museum of fine arts bulletin, 1925, van de directie,

M. C. Sigal Jr., Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de Groote Kerk te Vlaardingen, van den heer M. C. Sigal Jr. te Vlaardingen,

Voorloopige lijst der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst:

VIII. De provincie Limburg (2 deelen), van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage,

verzameling fotografieën, ingezonden voor den fotowedstrijd, uitgeschreven door de Vereeniging „Oud-Utrecht" en de Utrechtsche Amateur-Fotografen-Vereeniging (102 stuks), van het bestuur van de Vereeniging„ Oud-Utrecht,"

gezichten in de Bakkerspoort en Achter den Dom, van den heer Ph. van Hinsbergen Jr.,

gezicht op de onbewoonbaar verklaarde woningen Achter het plantsoen. Zwartkrijtteekening door G. W. P. van Dokkum, van den heer G. W. P. van Dokkum,

gezicht op de huizen aan de oostzijde van het Vredenburg (c. 1900), van den heer P. T. A. Swillens,

gezicht op het Buurkerkhof tijdens de botmarkt, van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezichten in den Dom (uit: Van Klaveren, De Dom van Utrecht) (6 stuks), van den heer G. van Klaveren Pz.,

gezicht op den Domtoren uit het noordwesten (1911), van den Raad van beheer der Jaarbeurs,

gezicht op den westelijken arm van de kloostergang der St. Mariakerk uit het zuiden (1903), van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezichten op de nieuwe synagoge (4 stuks), van den heer J. W. A. Haagen Smit,

gezicht op het tijdelijk zichtbare koor van het St. Ursula klooster uit het noordoosten,
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg te 's-Gravenhage,

gezichten op en in het St. Bartholomeus-gasthuis voor en tijdens de verbouwing (15 stuks), van Regenten,

gezicht op den voorgevel van het ontruimde gebouw van het Gereformeerd Burgerweeshuis,
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg te 's-Gravenhage,

gezicht op het Geuzengesticht "Wilhelmus van Nassouwen" (Heerenstraat 40),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezichten op de gevels van het gebouw van 's Rijks Munt aan de Oudegracht en aan de Neude (1912),
van den heer Mr. G. Blom,

gezicht op den voorgevel van het oude gebouw der Spaarbank van de Mij. tot Nut van 't Algemeen (c. 1900),
van denzelfd

gezicht op het gebouw van de Spaarbank van de Mij. tot Nut van 't Algemeen (Achter den Dom) en afbeelding van een ontworpen model voor den hoofdingang van het gebouw, van denzelfde,

afbeelding van een gedeelte van den gebeeldhouwden gevel van het voormalige huis „De Keyser" aan de Oudegracht, opgesteld in het Centraal Museum,
van de redactie van De Prins te Amsterdam,

gezicht op den voorgevel van het huis Klein Fresenburch, van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg te 's-Gravenhage,

opstand van den voorgevel van het huis Klein Fresenburch, met aanwijzing van een onuitgevoerd plan voor het aanbrengen van een winkelpui, van hetzelfde,

gezicht op den voorgevel van het huis van den Munt-

meester aan de Oudegracht (c. 1900),
van den heer Mr. G. Blom,
gezicht op den voorgevel van het huis Kromme Nieuwegracht No. 80, van de firma E. A. van Blitz & Zn.,
gezichten op den voorgevel en in den winkel van de banketbakkerij „Den Dubbelden Arent" in de Schoutenstraat, van den heer J. C. Blankert,
gezicht op den winkel van de Edelmetaalbedrijven Van Kempen, Begeer en Vos aan het Oudkerkhof,
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,
gezicht op den schoenwinkel Donkere gaard No. 5,
van dezelfde,
gezicht op de Catharijnebrug bij den aanvang van de verschillende werkzaamheden in verband met den bouw van een nevenbrug, van dezelfde,
gezichten op de oude Tolsteegbrug (3 stuks),
van het bestuur der Vereeniging „Oud-Utrecht",
gezicht op de oude Tolsteegbrug tijdens de slooping,
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,
gezicht in de Marnixlaan, van dezelfde,
gezicht op het gebouw van de N.V. Handel Mij. De Veluwe aan den Amsterdamschen straatweg,
van dezelfde,
gezicht op de Roode brug uit het zuiden, met de Hoogelanden en de Vinkenkade (c. 1905), van dezelfde,
gezichten op de Roodebrug en omgeving voor en na de afbraak van de tegen de brug aangebouwde huisjes (4 stuks), van dezelfde,
gezicht op het ontworpen gebouwencomplex voor 's Rijks Munt (c. 1910), van den heer Mr. G. Blom,
verzameling gezichten op en in de verschillende gebouwen van de Gemeentelijke Electrische Centrale in de Nic. Beetsstraat en van de P. E. G. U. S. aan het Merwedekanaal en afbeeldingen van eenige machines (uit Gedenk-

boek van de Centrale „Merwedekanaal" van de N.V. Provinciaal en Gemeentelijk Utrechtsch Stroomleveringsbedrijf) (39 stuks), van de directie,

gezicht op het Hotel du Commerce op het Stationsplein, hoek Stationsstraat, van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op de brug over het Merwedekanaal in den Leidschen weg (c. 1900),

van den heer P. T. A. Swillens,

gezicht in het park Nieuweroord (c. 1905),

van denzelfde,

gezicht op den achtergevel van het Rusthuis aan de Biltstraat, van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op de stadhuisbrug, waar een volksmenigte het verdrijven uit het stadhuis op 15 Nov. 1673 van de afgedankte vroedschapsleden gadeslaat. Fotografie naar een teekening van *J. H. Prins*,

van den heer A. W. M. Mensing te Amsterdam,

afbeelding van de diligence Utrecht—Zeist voor de kerk te De Bilt (c. 1870),

van het bestuur der Vereeniging „Oud-Utrecht",

gezicht op den fakkeloptocht ter eere van het 50-jarig jubileum als ambtenaar aan 's Rijks Munt van W. A. G. Perks in 1904, van den heer Mr. G. Blom,

gezicht op den ingang van de versierde Heerenstraat bij gelegenheid van de lustrumfeesten in 1906,

van den heer P. T. A. Swillens,

afbeelding van een episode uit het openluchtspel „Ichnaton", (uit „Het Leven"),

van den heer Jac. Zwarts,

afbeeldingen van de maskerade der Utrechtsche studenten en van eenige straatversieringen (19 stuks),

van den heer D. C. Groenendijk te Amsterdam,

aanplakbillet voor de tentoonstelling van schilderijen, teekeningen en prenten, betreffende het gedurende

de 19e eeuw te Utrecht verdwenen stadsschoon,
van het bestuur der Vereeniging „Oud-Utrecht",
portretten van:
Dr. J. H. C. van den Berg,
van de redactie van De Gemeente-ambtenaar,
H. B. Berghuys, van dezelfde,
Mr. G. H. van Bolhuis,
van het bestuur der Vereeniging „Oud-Utrecht",
J. C. van Eelde, van den heer Mr. G. Blom,
A. van Geelen Wzn.,
van de redactie van De Gemeente-ambtenaar,
de leden van den Gemeenteraad van Utrecht in 1926,
van de directie van de Utrechtsche Courant,
C. J. W. Loten van Doelen Grothe,
van de redactie van de Provinciale almanak,
J. J. van Hangest baron d'Yvoy, heer van Houten (ov. 1854),
van den heer W. I. Hoffmañ te Newton Centre Mass.,
L. M. A. van Hangest baronnesse d'Yvoy, geb. Hoffmañ, van dezelfde,
Dr. J. C. de Moor,
van de redactie van het Jaarboekje der Gereformeerde kerk,
Paulus Moreelse, kunstschilder (ov. 1638),
van het bestuur der Vereeniging „Oud Utrecht",
het personeel van 's Rijks Munt (c. 1900),
van den Heer Mr. G. Blom,
prof. Dr. J. C. Naber,
van den heer G. A. Evers,
het Provinciaal bestuur in 1923,
van de redactie van de Provinciale almanak,
P. Valk,
van de redactie van de Gemeente-ambtenaar,

J. Wachtelaer, kanunnik van St. Marie (ov. 1652),
van den heer E. Lagerweij.

Aangekocht werden:

Jaarboekje van „Oud-Utrecht", 1926,

Nederlandsch archief voor kerkgeschiedenis, XVIII,

Recueil de tous les differends traitez de paix et de commerce, conclus et signés pendant les années 1713, 1714 et 1715 à Utrecht,

Actes, mémoires et autres pièces authentiques concernant la paix d'Utrecht (6 deelen),

W. Graadt van Roggen, Utrecht als passeerstad,

P. Wilschut, Gids van Utrecht. Aanwijzende de ligging van alle straten enz.,

J. P. Hasebroek, Een dichteralbum van vóór honderd jaren. De gedachtenis aan Bellamy en zijne Kunstvrienden nog eens vernieuwd,

H. G. Cannegieter, Willem Graadt van Roggen. (Uit: Morks Magazijn. 1926),

Kort begrip van alle de advijsen, instructien, recuilen en advertissementen van rechten, begrepen in de drie deelen der Utrechtsche consultatien (1759),

Series lectionum, 1925/26,

Een werk van Grabbe op het tooneel (Uit: De Hollandsche Revue. 1926),

Vox studiosorum, 1925,

Utrechtsche studentenalmanak, 1926,

Het Gildeboek, VIII,

Naamlijst der aangeslotenen aan het rijkstelefoonnet, 1925,

Officieele kerklijst R. K. Kerken, St. Maarten, 1925,

Jaarboekje van de Ned. Herv. gemeente, 1926,

H. B. Berghuys, Geschiedenis der Doopsgezinde Gemeente te Utrecht,

Vrijzinnig Predikbeurtenblad, 1925,

Vrijzinnig Protestantenblad, 1925,

Officiëele feestwijzer van de Lustrumfeesten ter viering van het 290-jarig bestaan der Utrechtsche Hoogeschool,

Ichnaton-Horemheb. Openluchtspel en maskarade. Inleiding tot de lustrumfeesten van het Utrechtsch Studentencorps ter gelegenheid van het 58ste lustrum der Utrechtsche Hoogeschool,

Feestnummer van het Utrechtsch Studenten-weekblad Vox Studiosorum, uitgegeven ter gelegenheid van het LVIIIste Lustrum der Utrechtsche Universiteit,

Utrecht in woord en beeld, 1925/6,

Utrechtsche almanak, 1926 en 1927 (2 stuks),

Provinciale almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van gemeente-, waterschaps-, polder- en andere besturen, 1926,

Nieuw adresboek, 1926,

Archivalische Zeitschrift. Dritte Folge, Band I,

Nederlandsch Archievenblad, 1925/26,

P. Noordenbos, Gemeentelijke registratuur,

Bibliotheekleven, X,

Het Boek, XIV,

Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde. Zesde reeks, III,

Gelderland. Uitgave op initiatief van de provinciale Geldersche Vereeniging voor vreemdelingenverkeer, samengesteld onder redactie van *prof. J. van Baren* e.a.,

Trierer Jahresberichte, X en XI (1 deel),

Gedenkschrift uitgegeven ter gelegenheid van het vijf-en-twintig-jarig bestaan der vereeniging Haerlem,

Rotterdamsch jaarboekje, 1926,

J. W. F. van Harten, Oldenzaal. 1626—1 Augustus — 1926,

Hansische Geschichtsblätter, 1925,

E. Huys, Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche gilden,

Maandblad van het Genealogisch-Heraldisch genootschap „De Nederlandsche Leeuw", 1925,

W. Martin, Alt-holländische Bilder. (Sammeln, Bestimmen, Konservieren),

M. J. Brusse, Knoeierijen in den schilderijenhandel,

Oudheidkundig jaarboek, IV,

E. A. Greene, Heiligen en hun attributen,

W. Molsdorf, Christliche Symbolik der Mittelalterlichen Kunst,

Oud-Holland, XLII,

I. H. Gosses, Welgeborenen en huislieden. Onderzoekingen over standen en staat in het Graafschap Holland,

G. A. Nauta, Oudfriesche woordenlijst,

Plattegrond der gemeente Utrecht. (Uit: Adresboek 1925),

Plattegrond van Utrecht, 1926 (uitgave W. Landstra),

gezichten in de stad en afbeeldingen van verschillende gebouwen. (Uit: Utrecht in woord en beeld. 1926) (164 stuks),

gezicht op de achterhuizen van de Donkere Gaard uit het zuiden,

gezicht op den wal bij de Wittevrouwenpoort uit het noordoosten, met den toren de Hond en de Wittevrouwenpoort. Teekening in O.I.-inkt door *W. F. Christ* (c. 1815),

gezicht in den Dom uit het zuidwesten. Teekening in kleuren door *A. W. Nieuwenhuysen* (1840),

gezicht op den oostelijken gevel van het kapittelhuis van den Dom met het traptorentje en het aangrenzende klaustrale huis. Ets door *G. W. P. van Dokkum*,

gezicht op de tegen de noordzijde van het koor der St. Nicolaaskerk aangebouwde kosterswoning. Potloodteekening door *A. van de Pol*,

gezicht op den zuidwesthoek van de kloostergang der St. Mariakerk,

gezicht op de kapel van het St. Ursula-klooster, met het tijdelijk zichtbare koor uit het noorden,

gezicht op den voorgevel van het huis Klein Fresenburch,

gezicht op den voorgevel van het huis Hoogt No. 2. Potloodteekening door *A. van de Pol*,

gezicht op de Catharijnebrug uit het zuidwesten,

gezicht van den Westerdijk naar de Nieuwe kade. Potloodteekening door *A. van de Pol*,

verzameling afbeeldingen van Utrechtsche gebeurtenissen in 1926 (Uit: Utrecht in woord en beeld) (97 stuks),

verzameling afbeeldingen betrekking hebbende op de feestelijkheden bij de viering van het 290-jarig bestaan der Utrechtsche Hoogeschool (93 stuks),

afbeeldingen van eenige straat- en gevelversieringen tijdens de lustrumfeesten (50 stuks),

portretten van: Dr. J. P. Fockema Andreæ, P. Bor Cz., geschiedschrijver (ov. 1635), Dr. H. P. Bosscha, de leden van het gezelschap „Utrecht's Brandweer", J. Ph. Caro, S. G. A. Doorenbos, L. van Essen Rz., de leden van het Utrechtsch Mannenkoor Euterpe, W. G. Galesloot, A. E. Grolman, prof. Dr. H. A. Kramers, prof. Dr. H. P. G. Quack, prof. Dr. M. van Rhijn, W. de Rijk en D. Vleming.

Met de verzamelingen werden vereenigd de volgende stukken, reeds vroeger aan de gemeente toebehoorende:

Gegevens betreffende de loonen der gemeentewerklieden te Utrecht in 1925,

Nummer van het Utrechtsch Dagblad met artikelen over burgemeester Fockema Andreæ, bij zijn 12½ jarig ambtsjubileum,

Extra-blad van het Centrum, uitgegeven ter gelegenheid van het 12½-jarig ambtsjubileum van Dr. J. P. Fockema Andreæ, Burgemeester van Utrecht,

Verslag van de gemeente Utrecht, 1925,

Verslagen van de bedrijven en diensten der gemeente Utrecht over 1925 (18 stuks),

Verslag van den gemeenteraad, 1925,

Gemeenteblad van Utrecht, 1925,

Gedrukte verzameling, 1925,

Statistische berichten van de gemeente Utrecht, 1924 en 1925 (2 deelen),

Zakboekje der gemeente Utrecht, 1926,

verzameling van instructiën voor de ambtenaren ter gemeente-secretarie en voor de verschillende bedrijven en diensten, 1922 en 1923 (1 portefeuille),

Begrootingen der inkomsten en uitgaven van de gemeente Utrecht, met daarbij behoorende toelichting. 1926, 1927. Met bijlagen (4 deelen),

Begrootingen van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, de Stads-aalmoezenierskamer, het Stadsambachtskinderhuis, het weduw- en weezenpensioenfonds, het reservefonds tot dekking van de kosten verbonden aan de rijkspensionneering van de op 1 Mei 1913 in dienst zijnde ambtenaren, het werkloozenfonds, gemeentewerken, den bouw- en woningdienst, de gasfabriek, het electriciteitsbedrijf, het trambedrijf, het grondbedrijf, den reinigingsdienst, den ontsmettingsdienst, de slachtplaats, den geneeskundigen deinst, den keuringsdienst en de bank van leening voor 1925 (18 stuks),

Rekening der inkomsten en uitgaven van de gemeente Utrecht en verantwoording van Burgemeester en Wethouders over 1925,

Stedelijke bestekken, 1925, 2 deelen,

Onderzoekingen gedaan in het Physiologisch laboratorium te Utrecht. Zesde reeks, VI,

Programma's van het Stedelijk gymnasium, de Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus voor 1926/7,

Programma Hoogere Burgerschool met vijfjarige cursus, gewijzigd leerplan 1925/6 en Boekenlijst voor 1926/7,

Boekenlijst Gemeentelijk Lyceum voor meisjes voor 1926/7,

Utrechtsch Dagblad, 1925 (3 deelen),

Het Nieuws, 1925,

Het Centrum, 1924/5 en 1925/6 (4 deelen),

Utrechtsche Courant, 1925 (2 deelen),

Utrechtsch Nieuwsblad, 1925/6 (2 deelen),

situatie van een gedeelte van het Domplein met aanwijzing van de plaats der H. Kruiskapel en van de ligging van den ter herinnering aan die kapel aangebrachten gedenksteen,

60 teekeningen behoorende bij de bestekken van in 1926 door de gemeente aanbestede werken,

situatie van de Tolsteegbrug en omgeving, met aanwijzingen van de bij den bouw van de nieuwe brug in 1925 en bij de afbraak van de oude brug in 1926 gevonden oude muurwerken van de voormalige Tolsteegpoort (2 stuks),

6 plattegronden en situatieteekeningen behoorende bij eenige nummers van de Gedrukte verzameling, 1926.

II. MUSEUM.

Personeel.

In de aan het eind van het vorig jaar ontstane vacature van assistent werd voorzien door aanstelling met ingang van 1 Maart van den heer J. M. Lauweriks, volon-

tair aan het Nederlandsche Museum voor Geschiedenis en Kunst te Amsterdam. Aanvankelijk op arbeidsovereenkomst te werk gesteld, werd hij bij besluit van Burgemeester en Wethouders van 23 Juni, gerekend met ingang van 1 Juni, tot tijdelijk ambtenaar benoemd en wel, daar de verordening regelende den rang, de bezoldiging en de aanstelling van de ambtenaren bij verschillende takken van gemeentedienst het ambt van assistent aan het museum nog niet kende, tot tijdelijk klerk aan het archief met de bedoeling hem aan het museum werkzaam te doen zijn. Aan het eind van het jaar was de verordening op dit punt nog niet aangevuld en gold deze regeling dus nog steeds.

Aan den concierge-hoofdsuppoost J. W. Philippus werd door Burgemeester en Wethouders bij besluit van 3 Augustus wegens het bereiken van den leeftijdsgrens met ingang van 1 October eervol ontslag verleend. Intusschen werd hij bereid bevonden om in afwachting van de benoeming van een opvolger zijn betrekking te blijven waarnemen. Bij besluit van Burgemeester en Wethouders van 30 September werd hij dienovereenkomstig als tijdelijk ambtenaar gecontinueerd, zoodat ook nog het verdere gedeelte van het jaar van zijn diensten partij kon worden getrokken.

In het verdere vaste en tijdelijk personeel kwam geenerlei wijziging.

Gebouw.

Het aantal zalen werd ten behoeve van het Aartsbisschoppelijk Museum, dat dringend behoefte had aan een afzonderlijk zaaltje om zijn gipsafgietsels op te stellen, met één vermeerderd. Op eenvoudige wijze kon dit worden bereikt door het aanbrengen van een vloer in den tusschen kapel en refter aanwezigen trapkoker, waardoor aansluitend aan de bovenverdieping van de kapel een

vertrekje werd verkegen, dat uitnemend voor het doel geschikt was.

In het gewone onderhoud van het gebouw werd geregeld door den dienst der Gemeentewerken voorzien.

Ter tegemoetkoming aan den meermalen uitgesproken wensch naar meerdere zitgelegenheid in het museum werden twee bekleede eikenhouten banken in den stijl van het Museum-meubilair aangeschaft en in twee der schilderijenzalen geplaatst.

Brandblusch-middelen.

Overeenkomstig de voorschriften werden de brandbluschmiddelen tweemaal door den dienst der Brandweer nagezien en beproefd. Gebreken werden daarbij niet aangetroffen.

Materieele toestand der verzamelingen

De toestand, waarin zich de verzamelingen bevinden, is over het algemeen voortreffelijk. Van de schilderijen behoefden slechts enkele voorziening. Het fraaie portret van Margeretha van Dompselaar door Paulus Moreelse, waarvan de vernis hier en daar wat blind was geworden, werd geregenereerd, een landschapje van Johan van Bunnick schoongemaakt en opnieuw gevernist, een gezicht op het koor der St. Mariakerk van onbekende hand verdoekt en gerestaureerd.

In het Poppenhuis, dat door de spiegeling van de voorruit steeds moeielijk te bezichtigen was, werd een electrische verlichting aangebracht. Het resultaat beantwoordde volkomen aan de verwachting: alle details zijn nu prachtig te zien.

Verschillende kleine herstellingen aan voorwerpen werden als gewoonlijk door het museumpersoneel verricht.

Voortgang der werkzaamheden.

Na de omvangrijke reorganisatie, die het museum het vorige jaar had ondergaan, hadden dit jaar nog slechts

ondergeschikte wijzigingen in de opstelling der voorwerpen plaats. De voortdurende groei der kostuum-verzameling maakte bijplaatsing van nog een kleedervitrine in de aangrenzende zaal der kunstnijverheidsafdeeling noodzakelijk, waardoor de voorwerpen dezer afdeeling eenigszins anders moesten opgesteld worden. De verkrijging in bruikleen van nog twee belangrijke werken van Henrick Ter Brugghen gaf voorts aanleiding tot een wijziging in de inrichting der schilderijenzalen. Een der goed verlichte zalen dier afdeeling op de eerste verdieping werd ingericht als Ter Brugghen-zaal, waar de zes stukken, die het museum thans van dezen voornamen Utrechtschen meester bezit, beter dan tot nog toe tot hun recht konden gebracht worden en tevens ook in de opstelling de nauwe samenhang van Ter Brugghen's werk met dat der overige Italianiseerende Utrechtsche schilders kon worden aangetoond.

Onder de aanwinsten, die werden verkregen, was er een van bijzonder belang, die langdurige werkzaamheden vereischte alvorens tot opstelling kon worden overgegaan. Bij de restauratie van het inwendige van den Dom was namelijk in den grond, vermengd met puin, een groote hoeveelheid geglazuurde tegeltjes gevonden, geheel gelijk aan die van een gedeelte vloer, dat nog ongeschonden vóór de afscheidingslijn van transept en koor in den grond was aangetroffen. Het scheen mogelijk uit deze tegeltjes voor het museum een kopie van dezen prachtigen, uit ruiten van verschillend patroon bestaanden vloer samen te stellen, wat van groot belang te achten was, daar het in den Dom aanwezige vloergedeelte, dat nog den Romaanschen Dom van bisschop Adelbold gesierd moet hebben, door het inbrengen van den thans aanwezigen houten vloer uiterst moeilijk meer bezichtigd kan worden. Het College van Kerkvoogden had de welwillendheid de ge-

vonden losse tegeltjes voor een reconstructie naar het thans verborgen vloergedeelte beschikbaar te stellen en inderdaad is het met veel geduld gelukt een vrij groot gedeelte van den vloer volkomen te reconstrueeren. De belangstellende kan dus nu op gemakkelijke wijze in het museum den vloer, die in den Dom aan het oog onttrokken moest worden, bestudeeren.

Twee bijzondere tentoonstellingen werden dit jaar in het museum gehouden. Die van werken van Hollandsche meesters der 16e en 17e eeuw uit de collectie-Goudstikker te Amsterdam, welke aan het eind van het vorige jaar ingericht was, bleef nog tot het eind van Januari geopend, terwijl de tweede, ditmaal van Fransch grafisch werk der 19e eeuw met het gevoelige werk van den genialen Rodolphe Bresdin als middelpunt, en verder werk van Carrière, Hervier, Odilon Redon, Steinlen, Fantin Latour, Bûhot, Isabey, Daubigny, Corot, Braquemont, Beaufrère, Legros en Lepère als Kersttentoonstelling werd ingericht. Deze tentoonstelling, die zeer de aandacht getrokken heeft, — ook de Fransche gezant te 's-Gravenhage gaf van zijn groote belangstelling door een bezoek blijk —, was mogelijk gemaakt door het welwillend aanbod van den heer N. Sax Jr. te Laren, die vergund had vrijelijk uit zijn prachtige verzameling grafisch werk te putten. De geheele tentoongestelde collectie was dan ook aan deze verzameling ontleend.

De werkzaamheden aan den catalogus van de historische afdeeling werden voortgezet. De collationneering der ongeveer 3500 nummers kwam gereed, waarna met het persklaar maken der beschrijvingen werd begonnen. De druk kan thans weldra worden tegemoet gezien.

Met de samenstelling van een kaartcatalogus, bevattende alle bekende gegevens omtrent Utrechtsche schilders en beeldhouwers, werd een aanvang gemaakt.

Ten slotte valt nog te vermelden de uitgave van een albumpje met 10 prentbriefkaarten, bevattende reproducties van 10 der voornaamste in het museum aanwezige schilderijen van Utrechtsche meesters der 16e en 17e eeuw.

Bezoek.

Op 11 Augustus mocht het museum een bezoek ontvangen van H. M. de Koningin-Moeder, die met groote belangstelling de verschillende verzamelingen bezichtigde.

Het aantal overige bezoekers bedroeg 15035, waarvan 3642 betalenden.

Ter aanmoediging van het bezoek en tevens om vreemdelingen het vinden van den weg naar het eenigszins afzijdig gelegen museum te vergemakkelijken, werd op het Stationsplein een groot aanwijzingsbord en op het Domplein en het Janskerkhof kleinere, doch duidelijke aanwijzingen en tevens in alle tramwagens transparanten, die de aandacht op het museum vestigen, aangebracht.

Verkoop museum-uitgaven.

Van den beknopten wegwijzer door het museum werden 769 exemplaren verkocht, van het albumpje met prentbriefkaarten 90 exemplaren.

Aanwinsten en verliezen.

De onderstaande opgaven mogen doen zien, met hoe talrijke schilderijen en voorwerpen de verzamelingen ook dit jaar wederom door schenking, inbruikleengeving als anderszins werden verrijkt. Aan diegenen, die zich in het belang van het museum dikwijls niet onaanzienlijke offers wilden getroosten, zij daarvoor hier nogmaals openlijk dank gebracht. Allereerst moge in dit verband genoemd worden de heer J. J. M. Chabot te Clarens, aan wien het museum blijkens het vorig verslag reeds zoo bijzonder veel verschuldigd is: toen het hieronder ver-

melde magistrale stuk van Henrick Ter Brugghen, „In slaap gevallen krijgsman", door den Engelschen eigenaar aan het museum te koop werd aangeboden, bleek hij aanstonds bereid het voor zijn verzameling aan te koopen en aan het museum in bruikleen te laten, terwijl deze aankoop tevens tot onmiddellijk gevolg had, dat de verkooper, de heer Theodore W. Ward te Londen den mede hieronder vermelden „Kok" van Hendrick Bloemaert aan het museum schonk. Voorts worde hier genoemd mevrouw G. J. J. van Zijst, geboren Schmidt, die door een zeer ruime bijdrage den aankoop van het aantrekkelijke herderinnekopje van Paulus Moreelse mogelijk maakte en kort daarop ook nog het belangrijke stuk van Gilles d'Hondecoeter, „Orpheus met de dieren", voorloopig wilde aankoopen om het voor het museum te behouden; Dr. J. P. Fockema Andreæ, die een fijn landschapje met koeien van denzelfden meester schonk; de heeren Dr. J. Hartog, W. van Beuningen, Mr. P. R. Hoorweg, N. J. ten Bosch, mejuffrouw E. Snellen en de Utrechtsche Museumvereeniging voor Hedendaagsche Kunst, die den aankoop van een wel zeer buitengewoon zelfportret van Floris Verster, door ruime geldelijke bijdragen mogelijk maakten, en ten slotte de firma Vroom en Dreesmann, die aanstonds bereid bleek een groot tegeltableau met de voorstelling van de beroemde buitenplaats Zijdebalen, toen dit bij een Haagsch antiquair werd gesignaleerd, ten behoeve van het museum aan te koopen.

Niet minder dank is het museum verschuldigd aan de velen, die schilderijen of voorwerpen, die reeds in hun bezit waren, blijvend of tijdelijk wilden afstaan. Het afgestane nam somwijlen, zooals bij de bruikleenen ten behoeve van de kostuum-afdeeling, den omvang van gansche verzamelingen aan. De namen dezer onmisbare

vrienden van het museum vindt men in de volledige opgave der aanwinsten, die hier ten slotte volgt.

Ten geschenke werden ontvangen:

een schilderijtje van Gilles d'Hondecoeter, Heuvelachtig landschap met koeien,
van den heer Dr. J. P. Fockema Andreæ,

een schilderij van Hendrick Bloemaert, Kok, bezig gevogelte te braden,
van den heer Theodore W. Ward te Londen,

een waterverfteekening van Jacobus van Liender, Landschap,
van den heer D. A. Hoogendijk te Amsterdam,

9 kopergravures, voorstellende de heiligen Gregorius, Fredericus, Radbodus, Suitbertus, Adelbertus, Odolphus, Lebuinus, Marcellinus en Werenfridus door Frederick Bloemaert naar Abraham Bloemaert,
van den heer E. Lagerwey,

portret van Abraham van Brienen, kopergravure door van Dijck naar Jan van Wijckersloot, en van Joannes Wachtelaer door Cornelis Visscher, van denzelfde,

een tegeltableau van 70 blauwe tegels, voorstellende een gezicht op de buitenplaats Zijdebalen (1e helft 18e eeuw), van de firma Vroom & Dreesmann,

een in grisaille geschilderd dessus-de-porte met de voorstelling van de boekdrukkunst (begin 19e eeuw), afkomstig uit den voormaligen boekhandel van Terveen,
van mevrouw J. M. G. van Dokkum-Terveen,

een haardplaat met de voorstelling van den dubbelen rijksadelaar en de keizerlijke attributen (1621),
van den heer G. W. P. van Dokkum,

een Jacoba-kannetje (15e eeuw), van denzelfde,

2 versierde houten balksleutels uit het perceel Oudegracht No. 151 (1e helft 17e eeuw),
van de firma Gebroeders Lampe,

zilveren penning van de Vereeniging voor Fabrieks- en Handwerksnijverheid (1864),

van den heer Dr. W. Hingst,

koperen penning van de studentenfeesten van 1896,

van denzelfde,

bronzen penning op de inwijding van de nieuwe synagoge (1926),

van het Kerkbestuur der Ned. Israëlietische Gemeente,

een dames-hoofdtooi (z.g. „barbes") van Brusselsche kant (1e kwart 18e eeuw),

van mejuffrouw A. M. Everts te Arnhem,

een geborduurd linnen kleedje (1e kwart 19e eeuw), een geborduurde batisten zakdoek met opengewerkten rand (1e helft 19e eeuw), een met kloskant versierd linnen kindermutsje en een evenzoo versierd driehoekig linnen hoofdlapje, een linnen heerenhemd met jabot (alles 1e helft 19e eeuw), benevens een odeurflesch van Boheemsch glas in bronzen standaard (c. 1830),

van mejuffrouw H. Kleynhens te Arnhem,

een linnen merklap (1683),

van mejuffrouw F. D. van Dranen te 's-Gravenhage,

een luifelhoed van lichtbruin stroo (c. 1807),

van mevrouw A. Kistemaker-Dorré te 's-Gravenhage,

een klopperkussen van geborduurde tulle (midden 19e eeuw), van dezelfde),

een exemplaar van een door Dr. H. P. Berlage ontworpen jubileumsbeker (1926),

van de Glasfabriek „Leerdam" te Leerdam.

Aangekocht werden:

een schilderij van Abraham Bloemaert, Mansportret,

een schilderij van Paulus Moreelse, Herderinnefiguur (fragment), (met steun van mevrouw G. J. J. van Zijst-Schmidt),

een schilderij van Herman van Lin, Landschap met paarden en vee bij een bron,

een schilderij van Johannes de Veer, Cleopatra, tot nog toe in bruikleen van den heer Fr. Sofferie te Antwerpen,

een schilderij van N. Pieneman, voorstellende de aanbieding van het adres der burgerij aan Koning Willem III bij zijn bezoek aan Utrecht in 1853 op de binnenplaats van Paushuize (schets voor het groote schilderij, door den koning aan de Gemeente aangeboden en zich bevindende in een der zalen ten Stadhuize),

een zelfportret van Floris Verster (1921), (met steun van de heeren Dr. J. Hartog, W. van Beuningen, Mr. P. R. Hoorweg, N. J. ten Bosch, mejuffrouw E. Snellen en de Utrechtsche Museumvereeniging voor Hedendaagsche Kunst),

2 haardsteenen met voorstellingen uit de geschiedenis van Susanna en de beide grijsaards,

een zandsteenen waterspuwer, een tableau van 11 blauwe tegels met de voorstelling van vazen met bloemen, een tableau van 3 blauwe tegels met dierfiguren in een landschap, een tableau van 2 blauwe tegels met de voorstelling van een hond en een varken, 26 losse blauwe tegels met verschillende voorstellingen, een zalfpotje van lichtgele verglaasde aarde, 2 groene glazen flesschen (alles 17e eeuw), een kannetje van bruine verglaasde aarde (18e eeuw) en een pot van groene verglaasde aarde (eind 18e eeuw), alles afkomstig van een huis in de Groenestraat of aldaar in den grond gevonden,

de navolgende 23 te Utrecht geslagen munten: 1 halve Nederlandsche gouden rijder van 1615, 1 dukaton van

1674, 1 halve dukaton van 1679, 1 twintigste reaal of Leycester-stooter van 1586, 1 Unie-rijksdaalder van 1596, 6 Nederlandsche rijksdaalders van 1659, 1675, 1683, 1695, 1700 en 1711, 2 halve Nederlandsche rijksdaalders van 1620 en 1660, 3 leeuwendaalders van 159(9?), 1616 en 1687, 2 halve leeuwendaalders van 1579 en 1645, 1 snaphaanschelling van 1582, 1 roosschelling van 1601, 1 halve roosschelling van 162(.?) en 2 statenschellingen van 1675 en 1676,

een bak van grijsgroen geglazuurd aardewerk en een potje van wit geglazuurd aardewerk, beide door C. J. Lanooy.

Met de verzamelingen werden vereenigd de volgende aan de gemeente toebehoorende voorwerpen:

een kom van lichtgele gebakken aarde en een partij scherven, alles Romeinsch aardewerk uit de 2e eeuw n. Chr., gevonden op het terrein van de boerderij „Welgelegen" aan den Galekopperdijk,

4 steenen kogels en 3 bruin verglaasde aarden kogels (17e eeuw), gevonden in den grond bij de voormalige Tolsteegpoort, benevens een groote baksteen van het muurwerk bij die poort,

1 steenen kogel, opgebaggerd uit het Leidsche Veer,

een halfronde haardsteen (1556), gevonden in den grond in de Dorstige Hartsteeg,

een groote grafzerk (1541), afkomstig uit de St. Jacobskerk en gevonden in den grond bij de Smakkelaarsbrug, waar hij in twee gedeelten gebruikt was ter verankering van den walmuur,

3 loopen van kanonnen (17e eeuw), gediend hebbende ter bescherming van de stoep van het perceel Domstraat n°. 4,

2 gebeeldhouwde houten vrouwenfiguren (17e eeuw),

aangetroffen op den zolder van het bureau der Gemeentewerken,

een gebeeldhouwde houten schoorsteenmantel (1e kwart 17e eeuw), afkomstig uit een huis aan het Pieterskerkhof,

het zilver van het voormalige stadsjacht, bestaande uit 2 vischscheppen, 2 groentelepels, 11 vorken, 14 lepels, 12 kleine vorken, 9 kleine lepels en een merglepel (18e en 19e eeuw), totnogtoe bewaard ten stadhuize.

In bruikleen werden ontvangen:

een schilderij van *Gilles d'Hondecoeter*, Orpheus met de dieren, van mevrouw G. J. J. van Zijst-Schmidt,

een schilderij van *Henrick Ter Brugghen*, De onthoofding van de H. Catharina,

van den heer H. Bredius te Eden-Bridge,

een schilderij van *denzelfden meester*, In slaap gevallen krijgsman, van den heer J. J. M. Chabot te Clarens,

een schilderij van *Adam Willaerts*, Zeebaai met schepen,

van den heer Fr. Sofferie te Antwerpen,

een schilderij van *Wouter Knijff*, Rivierlandschap,

van den heer A. H. de Joncheere,

een partij in verschillende kleuren geglazuurde tegeltjes, sommige met figuurteekening, afkomstig van den 14de-eeuwschen vloer uit den Dom van bisschop Adelbold,

van Kerkvoogden der Ned. Hervormde Gemeente,

een kleine gepolychromeerde zandsteenen gewelfsleutel met de voorstelling van een engelfiguur, afkomstig uit den Dom (1e helft 15e eeuw), van dezelfden,

fragmenten van een bisschopsgewaad, een bisschopsschoen, twee handschoenen met emailplaatjes en een verguld zilveren miskelk met patena (alles 14e eeuw), gevonden in een grafkelder in de kapel van bisschop Guy van Avesnes, benevens een bisschopsmijter, fragmenten

van een houten kromstaf en een gouden ring met saffier (alles 15e eeuw), gevonden in een grafkelder in de kapel van bisschop Rudolf van Diepholt in den Dom,

van dezelfden,

een lichtblauw-zijden japon met geborduurde bonte bloemen (c. 1770), een lichtblauw moireé-zijden rok met geborduurde bonte bloemen (c. 1770), een wit-zijden japon met ingeweven veelkleurige bouquetjes (c. 1770), een beige gestreepte japon (c. 1835), een lichtblauw-satijnen japon (c. 1840), een helderblauw-tafzijden japon, gegarneerd met zwarte zijde en kralen (c. 1865), een zwart-laken heerenrok met zwart geborduurd, een zwart-laken heerenvest, een zwart-satijnen heerenvest, een zwart gestreept satijnen heerenvest en een wit cashmire geborduurd heerenvest (alles begin 19e eeuw), een met gestreept linnen bekleede hoepel voor een panierrok (c. 1770), een paar lichtgroene stoffen schoentjes met witte leeren hakken (einde 18e eeuw) en een luifelhoed van crême tafzijde (c. 1830),

van mevrouw Royaards-Huydecoper,

een heerenvest van lichtblauw en donkerpaars gestreept satijn met bloempatroon (c. 1797), een heerenvest van lichtblauw gestreept satijn (c. 1797), een heerenbroek van beige rips-zijde (c. 1797), een kamerjas van lichtblauw gestreept katoenen keper (eind 18e eeuw), een heerenvest van lichtbruin katoen, bedrukt met een strooipatroon van kleine bloemen (c. 1835), een heerenvest van grijsbruin linnen versierd met blauwe ruiten (c. 1835), een heerenvest van donkerblauw fluweel (c. 1840), een heerenvest van grijsbruine wollen stof (c. 1845), een heerenbroek van grijsbruin en blauw Schotsch geruit wollen keper (c. 1845), een japon van wit neteldoek met ingeweven streep (c. 1818), een japon van lichtblauw gestreept katoen (c. 1818), een japon van wit katoen bedrukt met een pa-

troon van paarse strepen en roode noppen (c. 1819), een japon van wit katoen, versierd met twee tullen randen (c. 1819), een japon van rose en wit gestreept katoen (c. 1820), een japon van rose geruit katoen (c. 1820), een japon van bronskleurige changeant tafzijde (c. 1824), een japon van donkergroen katoen, bedrukt met een geel strooipatroon (c. 1826), een japon van rose gestreept en gebloemd katoen met een schoudermantel van dezelfde stof (c. 1829), een japon van wit katoen, bedrukt met een patroon van paarse en roode blokjes (c. 1835), een tullen muts met geborduurde randen en middenstuk (c. 1830) en een vierkante linnen puntmuts, beschilderd met bloempatroon (19e eeuw),

van den heer G. W. P. van Dokkum,

een biscuit pendule op houten voetstuk met reliefs van verguld brons (begin 19e eeuw),

van mevrouw R. van de Sande Bakhuyzen,

de gipsmodellen voor het als versiering van het gebouw van het postkantoor aangebracht beeldhouwwerk, bestaande in: het model voor de vóór den hoofdingang opgestelde leeuwen, het model voor de symbolische figuur in de vestibule, de modellen voor de vier symbolische figuren, voorstellende de telegrafie en de telefonie en voor een der versieringen in den vorm van een paardekop in de groote hal, en het model voor een der uitstekende versieringen aan den voorgevel, alles gemodelleerd door H. A. van den Eynde (1925),

van 's Rijks Gebouwendienst te 's-Gravenhage,

en ten slotte voor de wisselverzameling van hedendaagsche kunst de volgende schilderijen en beeldhouwwerken:

G. H. Breitner, Amsterdamsch grachtgezicht,

van den heer A. F. Philips te Eindhoven,

W. Degouve de Nuncques, Landschap,

van den heer W. Scherjon,

G. W. Dijsselhof, Aquarium met visschen,
van denzelfde,
B. B. van der Leck, De Fabrieksuitgang,
van denzelfde,
J. Mankes, Zelfportret,
van den heer Mr. A. le Cosquino de Bussy te Hilversum,
A. Mauve, Winterlandschap,
van mevrouw E. Gomperts-Jitta,
L. Mettling, Jongensportret,
van den heer W. Scherjon,
A. Scheffer, Jongensportret, van denzelfde,
W. B. Tholen, Huizenbouw, van denzelfde,
Charley Toorop, Portret harer drie kinderen,
van denzelfde,
J. Altorf, Vogel (ivoor), van denzelfde,
J. Mendes da Costra, „Baby" (grès), van denzelfde,
L. Zijl, Smeekende naaktfiguur (brons),
van denzelfde,
L. Zijl, Kinderportret (brons) van denzelfde,
L. Zijl, Oude boer (brons), van denzelfde,
L. Zijl, Jongen (brons), van denzelfde,
L. Zijl, Olifant (brons), van denzelfde,
L. Zijl, Kuikentjes (brons), van denzelfde.

Tegenover deze aanwinsten stonden de volgende *verliezen*:

aan het nieuwe Oranje-Nassau Museum te 's-Gravenhage werd bij gelegenheid van de opening van dit museum een tiental voorwerpen uit de historische afdeeling van onze stedelijke verzamelingen, alle op het geslacht Oranje-Nassau betrekking hebbende en dus van bijzondere waarde voor het nieuwe museum, waar zij ook beter nog dan in het onze tehuis behoorden, ten geschenke aange-

boden. Het waren: een ornament van een groen glazen flesch, voorstellende het borstbeeld van prins Willem III (n°. 547 van den catalogus), een looden plaatje met borstbeeld van prins Maurits (n°. 745), een tinnen kroes met afbeelding in relief van prins Willem III (n°. 751), een verguld koperen insigne met het Nassausche wapen (no. 3315), een zijden oranjelint met opschrift betrekking hebbende op prins Willen IV (n°. 3316), een geslachtsboom van prins Willem IV, gevat in fraai gesneden verguld houten lijstje (n°. 3317), een bord van aardewerk met Oranjevers uit 1785 (n°. 3325), een medaillon met de silhouetten van prins Willem V en zijn gemalin (n°. 3327), een wit zijden lint, bedrukt met een vers op den verjaardag van Wilhelmina van Pruisen, gemalin van prins Willem V (n°. 3328), en een bord van aardewerk met het portret van den prins van Oranje, gedateerd 1817 (n°. 3339). Bij raadsbesluit van 4 Maart 1926 werd tot deze schenking besloten, die, zooals daarop bleek, door het bestuur van het Oranje-Nassau Museum op bijzonder hoogen prijs werd gesteld.

De navolgende schilderijen, die aan het museum in bruikleen waren afgestaan, werden door de eigenaars wederom teruggenomen:

door den heer Dr. E. Philips te 's-Gravenhage het schilderij van *J. van Bijlert*, Banketteerend gezelschap (De verloren zoon); door den heer J. J. M. Chabot te Clarens de volgende stukken, die tot de minder krachtige uit zijn verzameling behoorden en die hij ter verhooging van het peil zijner fraaie collectie daarom liever wilde terugnemen: *A. van Calraet*, Schimmel, *J. van Huchtenburg*, Gelagkamer met soldaten, *J. Mortel*, Vruchtenstilleven, *P. Neeffs*, Kerkinterieur, *A. Palamedesz* Familiefeest, *S. van Ruysdael* (?), Riviergezicht, *H. van Steenwijck*, Interieur van een openbaar gebouw, *R.*

Troyen, Pelgrim en geleerde, *L. van Uden*, Rivierlandschap en *Chr. Wilman*, Herberginterieur; door den heer Mr. J. A. Grothe van Schellach te Eindhoven twee zijner familieportretten van de hand van *C. Janson van Ceulen* en door den heer A. H. de Joncheere het hiervoor reeds vermelde stuk van *Wouter Knijff*, Rivierlandschap.

Uit de wisselverzameling van moderne kunst gingen voorts weder op hun verzoek aan de eigenaars terug: *G. H. Breitner*, Huzaar en Drie vrouwen in de sneeuw, *Vincent van Gogh*, De gang naar het kerkhof en Irissen, *Isaäc Israëls*, Twee meisjesportretten, *J. B. Jongkind*, Gezicht op de Seine te Parijs, *M. J. B. Jungmann*, Turksche lelies, *J. Mankes*, Portret van de moeder van den schilder en Vaasje met rozen, *A. Mauve*, Winterlandschap, *L. Ribot*, La Samaritaine, *J. Sluijters*, Orchideeën, *J. Terwey* Hortensia's, *W. B. Tholen*, Zoldervenster, *Floris Verster*, Scabiosa en Pot met witte rozen, *J. Voerman*, Glas met rozen en *W. Witsen*, Sneeuwlandschap.

De Gemeente-archivaris,
W. C. SCHUYLENBURG.